

4.11.2011
Bochov

Genetika variet

Obrázky použité v prezentaci byly postahovány z různých zdrojů na internetu z důvodů ilustračních a nejedná se o má díla. Prezentace nejsou určeny ke komerčnímu využití.

Co jsou to variety?

- **rozdíly ve vzhledu šlechtěných zvířat**, které se nedají ještě vydělit jako samostatné plemeno
- u potkanů se dělí na **variety podle stavby těla** (dumbo, manx, dwarf) a **podle typu srsti** (velveteen, rex,, fuzz, longhair...)
- původní forma (varieta) se nazývá **standard**

Jak variety vznikají?

- mutacemi genů ovlivňujících **vývoj některých tělesných částí** (uší, srsti...)
- jedná se obvykle o **geny velkého účinku**
- účinek mutací bývá komplexní, **některé variety snižují životaschopnost**

Variety podle tvaru těla

- u potkanů jsou známy **tři** takové mutace
- společné mají to, že se jedná o **plně recesivní mutace** vůči původnímu divokému typu
- dědičnost je tedy poměrně jednoduchá

Uši jako slon: Dumbo (du)

- mění **tvar a postavení uší**, uši jsou více po stranách hlavy a kulatější, hlava může být maličko širší
- **zhoršení sluchu nebylo potvrzeno**
- po dvou dumbech se **nikdy** nemůže narodit standardní potkan!

DuDu
standard,
nenese dumbo

Dudu, Dg
standard,
nese dumbo

dudu
dumbo

Minipotkan: Dwarf (dw)

- má **vliv na velikost** těla
- dwarf potkani jsou cca 1/3 velikosti standardního
- **recesivní** mutace nemá vliv na zdraví potkana
- nepostihuje je rakovina, to ale nesouvisí s genem, ale selekcí linií

DwDw
standard
nenese dwarf

Dwdw
standard
nese dwarf

dwdw
dwarf

Bezocasý potkan: Manx (ma)

- gen **ovlivňuje stavbu celé zadní části těla**
- manxové mají **jinou mechaniku pohybu**
- manx samičky mívají **problémy s porodem** (deformace pánve)
- část chovatelů považuje cílený chov manxů za týrání chovem

MaMa
standard
nenese manx

Mama
standard
nese manx

mama
manx

Variety podle typu srsti

- mutace **zpomalují růst** jednotlivých chlupů, které se potom stáčí a ohýbají; **prodlužují růst** chlupů, takže jsou delší; **ovlivňují složení** chlupu, který je potom slabý a neprorazí kůži...
- genů je mnoho, chovají se jen některé mutace

Rex (Re)

- srst je **kudrnatá a hrubá**, hmatové vousky jsou zkroucené a zohýbané
- **semi-dominantní**
- pro dominantní homozygoty je typické okrskové vypadávání a narůstání srsti = **double-rex**

ReRe
double-rex
nenese standard

Rere
rex
nese standard

rere
standard
nenese rex

Velveteen (Ve)

- srst je **zvlněná a měkká**, vousky **zahnuté**; starší zvířata mohou vypadat jako standard
- dominantní homozygoti mohou být vlnitější, ale srst jim nevypadává
- někdy jsou velveteeni zaměňováni s nekvalitními rexy

VeVe
velveteen
nenese standard

Veve
velveteen
nese standard

veve
standard
nenese velveteen

Fuzz (Fz)

- srst je **jemná a kratoučká**, vousky zkroucené
- gen je **recesivní**
- fuzzové jsou menší, musí vydávat více energie na udržení tělesné teploty

- fuzz samice průměrně odchovávají 2/3 počtu z narozených mláďat

FzFz
standard

FzFz
standard, Fg

fzfz
fuzz

Chov variet rex, velveteen, fuzz

- rex a velveteen se **nedoporučuje míchat** dohromady, protože pak není možné rozlišit co je rex a co velveteen
- při míchání variet rex a fuzz vzniká tzv. „**fuzzrex**“, fuzz s hrubým povrchem
- **pro odchov variety fuzz je lepší krýt fuzz samcem standardní samice s Fg**, nikoliv přímo fuzz, pro ně je odchov mláďat větší zátěž

Saténová srst (sa)

- střed jednotlivých chlupů je dutý a chlupy jsou tenčí
- na srsti se jinak láme světlo a **srst získá typický saténový lesk**
- gen je **recesivní**
- kombinuje se s jinými varietami srsti

sasa
saténový

sasa lhlh
longhaired
satin

sasa fzfz
fuzz satin

Dlouhá srst – longhaired (lh)

- **gen prodlužuje délku srsti** pravděpodobně prodloužením růstové fáze chlupu
- je **recesivní**
- v liniích lh potkanů se někdy vyskytují problémy s kůží
- **lh se může kombinovat s geny rex a velveteen**

Lh- – standard

lh lh – longhaired (straight, satin)

lh lh Ve- – longhaired (curly)

Sphynx

- **srst převážně chybí**, místy vyrůstá krátká, **tvrdá a drátovitá**, vousky jsou kraťoučké a působí olámaně
- někdy mohou chybět vousky i oční řasy, to je silně nežádoucí
- gen je **recesivní**
- varieta má problémy s termoregulací, samice s laktací
- sphynx na sphynx se nekryjí, odchovy pouze přes genová zvířata

